VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

11.10.2017

Tarkastusvaliokunta
Eduskunta

Toimitusjohtajien peruspalkkojen kehitys 2013–2016

Valtio-omisteisten yhtiöiden toimitusjohtajien palkat ovat kehittyneet maltillisesti vuosien 2013–2016 aikana. Kyseisenä ajanjaksona omistajaohjauksesta on vastannut viisi ministeriä. Omistajan viesti yhtiöihin päin on koko ajan ollut maltillisuuden korostaminen. Erityisen hyvin maltillisuus on toteutunut niissä yhtiöissä, joissa yhtiön hallituksessa on ollut virkamiesjäsen. Omistajaohjauksen mielestä hyvien toimitusjohtajien palkkaaminen on ensiarvoisen tärkeätä yhtiömuotoisen omaisuuden pitkäjänteisen omistaja-arvon turvaamiseksi.

Oheisessa liitteessä (liite 1, kolme sivua) yhtiöt on jaettu kolmeen kategoriaan: pörssilistattuihin yhtiöihin, kaupallisesti toimiviin ei-listattuihin yhtiöihin sekä erityistehtäväyhtiöihin. Pörssilistatut yhtiöt on lisäksi jaoteltu valtion enemmistöomistettuihin (suora salkku) sekä vähemmistöomistettuihin (Solidium-salkku) yhtiöihin.

Toimitusjohtajien kiinteän palkan kehitys on ollut maltillista siitä huolimatta, että ajanjaksona 2013–2016 peräti puolet toimitusjohtajista on vaihtunut (7 pörssiyhtiössä, 13, kaupallisessa yhtiössä ja 11 erityistehtäväyhtiössä). Toimitusjohtajan vaihdostilanne on merkittävä epäjatkuvuuskohta yhtiön toiminnassa. Tyypillisesti tällaisessa tilanteessa syntyy normaalia tilannetta enemmän painetta toimitusjohtajan palkan tarkistamiseen ylöspäin.

Oheisessa liitteessä (liite 1) on tarkasteltu yhtiökohtaisesti kiinteän palkkauksen kehitystä. Muutos on esitetty keskimääräisenä vuosimuutoksena toimitusjohtajan täysien työvuosien osalta. Merkittävät muutokset omistajaohjausosasto on kommentoinut sivuviitteissä. Kun suhteutetaan toimitusjohtajien palkkojen kehitys vuosina 2013 - 2016 varsin maltilliseen yhteiskunnan keskiansiokehitykseen, voidaan todeta, että ne eivät poikkea juurikaan toisistaan.

Snellmaninkatu 1, Helsinki
Snellmansgatan 1, Helsingfors
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
PB 23, 00023 Statsrådet
PUHELIN/TELEFON
0295 16001 (vaihde/växel)
FAKSI/FAX
(09) 1602 2165
kirjaamo@vnk.fi
registratorskontoret@vnk.fi

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Omistajaohjauksen toimet Finnairin toimitusjohtajan lisäeläkeasiassa

Finnairin toimitusjohtajan lisäeläkettä koskevassa päätöksenteossa ja omistajan toiminnassa on ollut keskeisenä periaatteena osakeyhtiölain, hyvä hallintotapa -koodin sekä Sipilän hallituksen 13.5.2016 julkistaman omistajapoliittisen periaatepäätöksen noudattaminen. Omistajaohjauksen osastopäällikkönä allekirjoittanut on toiminut virkavastuulla ja noudattanut edellä mainittuja periaatteita.

Asian tultua laajemmin esille mediassa valtioneuvoston kanslian hallinto pyysi allekirjoittaneelta selvitystä ao. asiassa. Selvitys Dno VNK/1426/09/2017 toimitettiin määräpäivään mennessä valtioneuvoston kanslian hallintoon. Selvityksessä on kuvattu seikkaperäisesti tapahtumat lisäeläkeasiassa vuoden 2016 ja 2017 aikana. Koska eduskunnan tarkastusvaliokunnan kysymyksen asettelu on sama, liitän tekemäni selvityksen liitteeksi (liite 2). Selvitys ei ole salainen.

Kunnioittavasti

Eero Heliövaara
Osastopäällikkö
Valtioneuvoston kanslia

Liite 1: Valtio-omisteisten yhtiöiden toimitusjohtajien peruspalkkojen kehitys 2013–2016
Liite 2: Kuvaus Finnairin lisäeläkeasian kulusta vuosina 2016–2017

Listatut yhtiöt/suora salkku	2013	2014	2015	2016	Keskimääräinen vuosimuutos	LIITE 1
Finnair Oyj/Pekka Vauramo	361 000	654 000	652 000	651 432	-0,2 %	*lisäeläke 2017 puuttuu
Fortum Oyj/Tapio Kuula	795 000	1 005 000	279 000		26,4 %	*2014 ainoa täysi vuosi
Fortum Oyj/Pekka Lundmark			305 000	1 007 007	n/a	*peruspalkka edeltäjän tasolla
Neste Oyj/Matti Lievonen	693 000	693 000	693 000	692 459	0,0 %	
Solidium						
Elisa Oyj/Veli-Matti Mattila	554 000	554 000	554 000	555 762	0,1 %	
Kemira Oyj/Wolfgang Buchele	744 000				n/a	
Kemira Oyj/Jari Rosendal		381 000	567 000	567 214	0,0 %	
Konecranes Oyj				467 071	n/a	
Metso Oyj/Matti Kähkönen	568 000	569 000	631 000	632 021	3,6 %	
Outokumpu Oyj/Mika Seitovirta	756 000	756 000	635 000		0,0 %	
Outokumpu Roeland Baan 1.1.2016				1 074 664	n/a	
Outotec Oyj/Pertti Korhonen	615 000	615 000	615 000		0,0 %	
Outotec Oyj/Markku Teräsvasara				629 427	n/a	
Sampo Oyj/Kari Stadigh	903 000	851 000	857 000	1 108 336	7,1 %	
SSAB/Martin Lindqvist SEK/€		829 000	995 000	1 011 840	10,5 %	
Stora Enso Oyj/Jouko Karvinen	1 256 000				n/a	
Stora Enso Oyj/Karl-Henrik Sundström		393 000	957 000	954 000	-0,3 %	
Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj/Pekka Perä	315 000			315 492	0,1 %	
Telia Company Ab/Lars Nyberg, SEK/€	107 000				n/a	
Telia Company Ab/Johan Dennelind, SEK/€	474 000	1 478 000	1 523 000	1 747 933	8,7 %	
Tieto Oyj/Kimmo Alkio	525 000	553 000	553 000	600 972	4,6 %	
Valmet Oyj/Pasi Laine		491 000	506 000	637 236	13,9 %	

Kaupalliset, ei listatut yhtiöt	2013	2014	2015	2016	Keskimääräinen vuosimuutos	
Altia Oyj/Antti Pankakoski	356 000				n/a	
Altia Oyj/Pekka Tennilä		185 000	315 000	314 988	0,0 %	*peruspalkka edeltäjää pienempi
Arctia Oy/Tero Vauraste	226 000	228 000	228 000	225 815	0,0 %	
Boreal Kasvinjalostus Oy/Markku Äijälä	134 000	134 000	134 000	147 181	3,2 %	*2016 palkantarkastus 1000€/kk
Fingrid Oyj/Jukka Ruusunen	244 000	253 000	253 000	277 978	4,4 %	*VM omistajaohjaaja
Gasum Oy/Antero Jännes	356 000				n/a	
Gasum Oy/Johanna Lamminen		293 000	360 000	359 979	0,0 %	*peruspalkka edeltäjän tasolla
Kemijoki Oy/Aimo Takala	146 000				n/a	
Kemijoki Oy/Tuomas Timonen	66 000	178 047	189 647	191 443	3,7 %	*1.2.2015 palkantarkastus 1000€/kk, lomarahat 2016
Leijona Catering Oy/Ritva Paavonsalo	176 000	177 000	177 000	181 490	1,0 %	
Meritaito Oy/Jari Partanen	151 000	156 000	156 000	144 900	-1,4 %	
Meritaito Oy/Hannu Ylärinne				60 375	n/a	*peruspalkka edeltäjää pienempi
Motiva Oy/Jouko Kinnunen	116 000	116 000	116 000		0,0 %	
Motiva Oy/Hille Hyytiä				107 796	n/a	*peruspalkka edeltäjää pienempi
Nordic Morning Oyj/Timo Lepistö	260 000	260 000	260 000		0,0 %	
Nordic Morning Oyj/Anne Årneby				253 528	n/a	*peruspalkka edeltäjää pienempi
Patria Oyj/Heikki Allonen	360 000	360 000	360 000	278 424	0,0 %	
Patria Oyj/Olli Isotalo				159 783	n/a	*peruspalkka 2% edeltäjää korkeampi
Posti Group Oyj /Heikki Malinen	485 000	485 000	501 000	515 755	2,4 %	
Raskone Oy/Timo Seppä	119 616	192 000	192 000	201 416	2,4 %	*ei korotusta, 2016 lomarahat
Suomen Lauttaliikenne Oy/Mats Rosin	187 000	185 000	197 000	196 440	2,1 %	
Suomen Rahapaja Oy/Paul Gustafsson	222 598	225 651	225 652	310 386	11,7 %	*sisältää erorahan 107 712 €
Suomen Rahapaja Oy/Jonne Hankimaa				81 431	n/a	*peruspalkka edeltäjää pienempi
Suomen Siemenperunakeskus Oy/Juola	75 000	75 000	79 000	16 000	1,6 %	
Suomen Siemenperunakeskus Oy/Paula Ilola				73 698	n/a	*peruspalkka edeltäjää pienempi
Suomen Viljava Oy/Seppo Koponen	89 000	151 000	88000		n/a	*ainut täysi vuosi 2014
Suomen Viljava Oy/Pasi Lähdetie			77 000	185 004	n/a	
Tapio Oy/Ritva Toivonen			132 000	84 000	n/a	
Tapio Oy/Panu Kallio				136 056	n/a	*peruspalkka noin 3 % edeltäjää suurempi
Vapo Oy/Tomi Yli-Kyyny	349 000	349 000	349 000		0,0 %	
Vapo Oy/Vesa Tempakka				347 107	n/a	*peruspalkka edeltäjän tasolla
VR-Yhtymä Oy/Mikael Aro	542 000	542 000	542 000		0,0 %	
VR-Yhtymä Oy/Rolf Jansson				390 840	n/a	*peruspalkka selvästi edeltäjää pienempi

Erityistehtäväyhtiöt	2013	2014	2015	2016	Keskimääräinen vuosimuutos	
A-Kruunu Oy/Jari Mäkimattila		46 000	139 000	138 312	-0,5 %	
Alko Oy/Hille Korhonen	401 000	401 000	401 000	399 036	-0,2 %	
Baltic Connector Oy				164 040	n/a	
CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy/Kimmo I	181 000	180 000	181 000	194 736	2,5 %	
Finavia Oyj/Kari Savolainen	345 000	345 000	352 000	351 300	0,6 %	
Finnpilot Pilotage Oy/Matti Pajula	180 000	193 000	193 000	150 840	-5,7 %	
Finnvera Oyj/Pauli Heikkilä	292 000	287 000	302 000	341 628	5,4 %	*TEM omistajaohjaa
Finpro Oy				199 157	n/a	
Finrail Oy			209000	211 243	0,5 %	
Governia Oy/Korpinen	96 000				n/a	
Governia Oy/Kankuri	48 000	151 000	144 000	152 880	0,6 %	
Hansel Oy/Anssi Pihkala	165 000	165 000	166 000	166 207	0,2 %	
HAUS Kehittämiskeskus Oy/Anneli Temmes	120 000	114 000	120 000	109 019	-3,1 %	
Hevosopisto Oy/Petri Meller	166 000	162 000	158 000	112 200	-12,2 %	*OKM omistajaohjaa, valtion omistus 25%
Kuntarahoitus Oyj/Pekka Averio	330 000	332 000	334 000	334 201	0,4 %	
Solidium Oy/Kari A.J. Järvinen	396 000	399 000	407 000		1,4 %	
Solidium Oy/Antti Mäkinen, uusi				396 388	n/a	
Suomen Erillisverkot Oy/Timo Lehtimäki	164 000	164 000	164 000	156 240	-1,6 %	
Suomen Ilmailuopisto Oy/Juha Siivonen	125 000	125 000	125 000	122 823	-0,6 %	
Suomen Teollisuussijoitus Oy/Marjosola	225 000	150 000			n/a	
Suomen Teollisuussijoitus Oy/Backman, uusi		71 000	225 000	226 464	0,7 %	
Suomen Teollisuussijoitus Oy/Jan Sasse, uusi 6.3.2017					n/a	
Suomen yliopistokiinteistöt Oy/Mauno Sievänε	164 000	164 000	164 000	165 600	0,3 %	
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy/Antti Vasara			37 000	233 088	n/a	*Yhtiö nykymuotoinen vuodesta 2015
Teollisen yhteistyön rahasto Oy/Jaakko Kangas	185 000	198 000	201 000	204 288	3,4 %	
Terrafame Group Oy/Matti Hietanen			55 000	164 040	n/a	
Tietokarhu Oy/Pekka Liutu	150 000	151 000	150 000	163 745	3,0 %	
Veikkaus Oy/Juha Koponen	365 000	371 000	365 000		0,0 %	
Veikkaus Oy/Olli Sarekoski, uusi				402 879	n/a	*Suomen suurin listaamaton, lvk noin 3,5 mrd€
Yleisradio Oy/Lauri Kivinen	336 000	336 000	341 000	345 600	0,9 %	

LIITE 2

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

25.8.2017 VNK/1426/09/2017

Alivaltiosihteeri Timo Lankinen

Viite

Asia **Selvityspyyntö toiminnasta Finnair Oyj:n toimitusjohtaja Vauramon lisäeläkeasiassa**

Viitaten minulle osoittamaanne selvityspyyntöön koskien Finnairin toimitusjohtaja Pekka Vauramolle Finnairin hallituksen myöntämää lisäeläkettä totean seuraavaa.

Valtioneuvosto on linjannut 13.5.2016 julkaisemassaan valtion omistajapolitiikkaa koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä ja erityisesti sen liitteessä 2 valtioneuvoston käsityksen valtio-omisteisissa yhtiöissä noudatettaviksi tarkoitetuista palkitsemisperiaatteista. Yhtenä palkitsemisasiana niissä on käsitelty nyt kysymyksessä olevia lisäeläkkeitä, joista periaatepäätöksessä sivulla 28 todetaan seuraavaa:

" Valtion kanta omistajana on, että lisäeläkkeitä ei käytetä palkitsemiseen. Jos yhtiöissä on muita omistajia, lisäeläkkeistä päättää yhtiön hallitus."

Ilmaisu pitää sisällään selvän kannanoton siitä, että palkitseminen on yhtiön hallituksen toimivallassa ja että lisäeläkkeiden käyttö on mahdollista sellaisissa yhtiöissä, joissa on muita osakkeenomistajia. Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa (OYL 1:6). Yhtiön johdon eli hallituksen, toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua (OYL 1:8). Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella (OYL 1:8). Yhtiön hallituksen tulee siis tehdä vain ja ainoastaan sellaisia huolellisesti harkittuja ratkaisuja, jotka ovat yhtiön ja viime kädessä kaikkien sen osakkeenomistajien edun mukaisia. Tästä osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden kohtelusta ja yhtiön edun mukaisesta päätösvelvollisuudesta ei voida poiketa, vaikka joku osakkeenomistaja olisi yhtiössä enemmistöomistajan asemassa, kuten Suomen valtio Finnairissa.

Yllä mainittu lainausmerkeissä oleva palkitsemisohje on ollut täsmälleen sama vuodesta 2012 alkaen. Huolimatta siitä, että pääministeri Sipilän hallitus teki omistajapolitiikkaa koskevassa periaatepäätöksessä tarkennuksia palkitsemis-

Snellmaninkatu 1, Helsinki | PL 23, 00023 Valtioneuvosto | PUHELIN/TELEFON 0295 16001 (vaihde/växel) | FAKSI/FAX (09) 1602 2165 | kirjaamo@vnk.fi
Snellmansgatan 1, Helsingfors | PB 23, 00023 Statsrådet | | | registratorskontoret@vnk.fi

kannanottoon muilta osin, ei tähän lisäeläkkeitä koskevaan ohjeistukseen tullut muutosta. Asia esiteltiin pääministerin esikunnalle 3.3.2016 kirjallisesti. Kaiken lisäksi uutena asiana tuli selvät ohjeet siitä, että ainoastaan maksuperusteiset lisäeläkkeet ovat mahdollisia:

"Mahdollisen TyEL-tason ylittävän lisäeläkemaksun on oltava maksuperusteinen. Eläke-etuuksien on perustuttava kiinteään kuukausipalkkaan."

Muun muassa maksuperusteisuuden määrittely uutena asiana osoittaa, että lisäeläketeema on ollut normaalisti esillä muiden asioiden joukossa periaatepäätöstä valmisteltaessa. Samoin tämäkin seikka mielestäni osoittaa, että lisäeläkkeiden käyttö johdon palkitsemisessa on ollut hyväksyttävää laajasti omistetuissa yhtiöissä, joissa valtio on yhtenä osakkeenomistajana. Näin asiaa ovat myös tulkinneet useat yhtiöt, koska ne ovat vuoden 2012 jälkeen käyttäneet lisäeläkkeitä johtonsa palkitsemiseen. Näin ovat toimineet nyt käsiteltävän Finnair Oyj:n lisäksi viime vuosina Fortum Oyj, Vapo Oy, joissa on muitakin omistajia. Valtio-omistajaa ei näissäkään tapauksissa ole erikseen suunnitelmista tai päätöksistä informoitu, vaan yhtiöiden hallitukset ovat noudattaneet periaatepäätöstä eli "lisäeläkkeistä päättää yhtiön hallitus".

Mitä tulee Vauramon lisäeläkettä koskevaan tapaukseen, Finnairin palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan puheenjohtaja Jussi Itävuori otti minuun yhteyttä sähköpostitse 9.3.2016. Hän halusi palaverin kanssani aiheena toimitusjohtaja Vauramon kokonaiskompensaatio. Palaveri pidettiin 17.3.2016. Itävuori tuli kertomaan pääomistajan edustajalle yhtiön hallituksen tarpeen tarkistaa Vauramon kokonaiskompensaatiota. Hän esitti asian tueksi koko joukon vertailutietoja. Keskustelimme eri vaihtoehdoista asian hoitamiseksi. Esillä olivat lähinnä kiinteän palkan nostaminen tai lisäeläkkeen käyttö. Asiasta ei luonnollisestikaan sovittu mitään, kyseessä oli ainoastaan Finnairin enemmistöomistajan edustajan informointi, koska yhtiön toimivan johdon ja koko henkilöstön palkitsemisasiat ovat osakeyhtiölainkin perusteella hallituksen päätäntävallassa. Itävuori ei tullut kysymään lupaa asiassa, minkä hän on myös todennut julkisuudessa (HS haastattelu 8.8.2017 nettiversio). Asia jäi auki. Asian luonne ei ylittänyt pääministerin informointikynnystä, koska kaikki läpikäydyt vaihtoehdot olivat periaatepäätöksen mukaisia.

Yhtiön hallitus teki sen jälkeen kolmen kuukauden kuluttua 21.6.2016 päätöksen Vauramon lisäeläkkeestä. Päätös on tehty sen jälkeen, kun Sipilän hallitus oli julkaissut uudet muuttumattomat lisäeläkelinjaukset 13.5.2016. Yhtiö ei informoinut omistajaohjausosastoa eikä muitakaan sidosryhmiä varsinaisesta päätöksestään. Elokuussa 9.8.2016 yhtiö vei palkitsemispäätöksensä internetsivustolleen. Tässäkään vaiheessa omistajaohjausosasto ei ollut tietoinen eikä sitä erikseen informoitu Finnairin hallituksen tekemästä itse päätöksestä.

Helmikuussa 2017 toimittaja Jyri Raivio kirjoitti Suomen Kuvalehteen seikkaperäisesti Vauramon lisäeläkkeestä. Tieto saavutti niin pääministerin avustajakunnan kuin omistajaohjauksen virkamiehet samanaikaisesti. Kukaan ei reagoinut saatuun informaatioon. Omistajaohjausosaston osastopäällikkönä en katsonut

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

tarpeelliseksi reagoida asiassa, sillä yhtiö oli noudattanut em. omistajapoliittisen periaatepäätöksen linjauksia tässä lisäeläkeasiassa.

Kevään 2017 yhtiökokouksessa Finnair esitti pääministeri Sipilän 13.5.2016 julkistaman periaatepäätöksen vaatimuksen mukaisen palkitsemisraportin. Se sisälsi yhtiön palkitsemispolitiikan, muuttuvan palkitsemisen perusteet sekä lisäeläkkeen. Kyseessä ei ollut yhtiökokouksen päätösasia vaan tiedoksianto yhtiökokoukselle. Tämän periaatepäätöksen vaatimuksen mukaisesti ovat toimineet kaikki valtio-omisteiset yhtiöt kevään 2017 yhtiökokouksista alkaen.

Kunnioittaen

Eero Heliövaara
Osastopäällikkö
Valtioneuvoston kanslia

Tiedoksi VNK kirjaamo